

ספר חק לחדש

אספתי את דברי הבי' והרמ"א המ"ז והש"ך וחברתיים יחד וכתבתי אותם על
הספר בכרי להקל לכל לומרי שר"ע יור"ד לחזור על למודם תמיד מדי
יום ביומו כמ"ש בהקדמתי.

אנכי הצעיר חיים יהודה בלא"א ה"ה ר' סעדי' הלוי האימאנוויטש הרב ומ"ץ רק"ק
סערעקאם.

מצאתי בין ספרי חותני הרב ז"ל כת"י שלו הנקרא בשמו **חק לחדש** שהוא
בעין קצור יור"ד בלשון צח קל ונקי והוספתי עליו נוסף משלי הוא
תוכן ההלכות של הפמ"ג בידוע לכל ההוגה בו כי מרוב פלפולו וקוצר לשונו
קשה להוציא מסקנתו לדינא וקראתיו בשם **להושי מגדים** כמנין שמי
במס"ק **אברהם חיים** בהרה"ג **מררכי אדיעור** כ"ץ ז"ל סיראט
הממלא מקום חותני המחבר הנ"ל:

לבוב

הובא לבית הדפוס ע"י ה"ר הירש שלאג מו"ס בלבוב

לפ"ק

תרס"ו

בשנת

CHOK LACHODESCH.

Lemberg, Druck von Felix Bednarski 1906

והוא מפרק ארכובה הנמכרת עם הראש עד כף היד והם שני פרקים. הלחיים הם מפרק של לחי עד מפרק של גרונת
שחיה טבעת הגדולה עם הלשון שביניהם הקיבה צריך ליתנה עם כל הלכה פנימי והיצון ופרטיון עיני ביוד :

ס"ב סעיפים דיני אבר מן החי

(א) ב"י אבר מן החי אסור בבחמה ה' ועוף ש"ך ולוקין עליו ואינו נוהג בדגים והגבים מ"ז ובממאים ג"כ אין אסור
אבמ"ה ומותר להושיט לבני נח ש"ך אסור להושיט לבני נח ומתיר באבר המדולדל המוכר כמ"י ג' וכל
בו אלא בשר בלבד ב"י ובשר המפורש מן החי אסור משום ובשר אסור ש"ך בין שיש בו עצמות וגידין בין שאין
ובכ"ט. (ג) ב"י אבר או בשר המדולדלים אם אינו יכול לחזור ולחיות אפילו לא פירש משום אבמ"ה ובבשר משום
ש"ך ואין בו אלא מצות פרישה מדרבנן ואם מתה הבחמה לוקח נמי משום אבמ"ה ועצם הנשבר אם עור ובשר חופין
את רובו מותר רמ"א יתרת העומד במקום שאינו מטרפין הבחמה מותר לאכלו אבר הנשטמ ממקומו במקום שאינו מטרפין
הבחמה המנהג להחמיר בהאבר ש"ך ואם ע"כ הו"ד אין חוששין. (ד) ב"י ביצי זכר שנתלשו ועדיין מעורין בכיסין
מדינא מותר ומטנהג ישראל אסור :

ס"ב סעיפים דין בשר הנמצא ולא נודע מהו

(א) ב"י בשר הנמצא בשוק הלך אחר הרוב אם רוב המוכרים עכרים אסור ואם רוב ישראלים מותר ש"ך ובבשר מבושל
הולקין אחר רוב ואוכלי בשר וכשנמצא בשר ביד עכ"ם מבושל אסור וביד ישראל מותר ב"י וה"ה בשר הנמצא
ביד עכ"ם ולא נודע ממי לקח ש"ך דוקא שלא ראה בעת לקיחת העכרים דא"כ היו כפירש לפנינו אסור. ב"י זהו
דין תורה והכמים אסורין כל בשר הנמצא בשוק או ביד עכ"ם אף שכל המוכרים ושוחטים ישראל. ש"ך אפילו ידוע
שקצחו עכ"ם מישראל בשר כשר רק שנתעלם או ביר עכ"ם אף שכל המוכרים ושוחטים ישראל. ש"ך אפילו ידוע
או שמכירו עין שמכרו וזהו ודאי או שצדורו והתגם מותר בהניה בביתו ונעלם מהעין אסור ואם הי' בו סימן
שלא היישינן לעכ"ם שחליליהו מהגב בלא סימן ומכ"ט. מ"ז וש"ך אפי' עם הארץ נאמן לומר שיש לו טבע בחתיכות
שראה אותן מתחילה היטב. (ב) ב"י תלה כלי מלא חתיכות בשר ונשבר הכלי ונפלו לארץ ומצא אותם ואין בו
טבע וסימן אסורים ואם תלאן במסמר וכח"כ שא"א לשרץ ליטול ולהניח מותר. ויש מתיירין בשר שנתעלם מן העין
אם נמצא במקום שחנינו ואם תלאן בשר אף בהניה יוד' ומצא מ' אם לא היו קשורין ומצ"ז משמע לאיסור רמ"א
והמנהג לקח בסברא אחרונה מ"ז ומיירי וחתה אף בהניה יוד' ומצא מ' אבל מצא במקום אחר אפי' הוא בביתו אסור בלא
סימן ושכ"ט רמ"א ואפי' הי' ביד עכ"ם במקום שכל המוכרים בשר ישראלים מותר ש"ך ורובם ככולם ודוקא שידוע
שאין מוכרין לעולם רק בשר כשר ואם מוכרים ג"כ למעמים מרפה במקום שמכריון שיש מרפה והכריון אז אפילו
רק משום מרפה אחת אסורין כל המקולין מ"ז הב"א מעשה בתרגולת שחופה ששלח ביד עכ"ם והשוחט אומר
שאין לו בה טבע רק עתה שחמתי תרגולת אחת ובעל התרגולת מכירה והתירה :

ס"ג סעיפים דין אינו חכבים המותרין והאסורים לאכילה

(א) ב"י חלב שור וכבש ועז אסור ש"ך גם של שאר בהמות שהזרות אבל של שאר מינים מותר ש"ך
היינו של חיות ובהמות טמאות מ"ז הביא ג"כ דחלב בהמה טמאה לאו חלב הוא וגי' לכמה
דקושי מגדלים

והכי קים ע"ש סה"ט ומהלוקח המוקפי' אי' והכי צמיו
כח קים עוד שה"ה דחלב צמיו ומהלוקח המוקפי' אי' והכי צמיו
שכר ולאין ק' צמיו נגד החלב וספק אי' ככבש ועליו דסקמ
כבש אסור והיי' לנב צמיו ולא כולל להחיר ועוס' דענע
היין לנבש והחלב הלא עיניו הכוח' שיש טעמיות צמיו
ולא"כ לר"ך דוקא ק' ויחיו דוקא חלב צמיו ולא חלב מי
כה"ג פטור ומוחק ועוס' דהוי לקולא כמי' צמיו
לענין שפוטמה החלב צמיו שזהו חלב לקולא כמי' צמיו
בכ"ט זהו כדלכ"ל והוי דומיא דסקמ כבש צמיו לחלב
גם חסיכה שחיה צמיו וצמיו וספק כבש צמיו לחלב
ועוס' קדייר כיון דלשח"י ש"י כ"ז צמיו וקוסק ספוג' אי' שרי
להוסיף עד ג' והיין צמיו וקוסק ספוג' אי' שרי
לעכ"ו היכה הוא אי' כיון שעתה מי הוא וחי'ו לחי' אסור
לסוקף והכי' צמיו. ויש הש"ך וכל שאלך בהמות מנולות
אסור ד"ל שור הכר ועי' דלשח"י ש"י חסיכה צמיו וכלל
שור ועז הס' כמי' צמיו אסור הוא והיי' מדכתיב כל חלב
לנבש כיו' ורק לאיסורא ומכ"ט ולא למלוקח וכח' עוד
קחמק

דברים כי כיו חלבו אסור . (ב) כי השוחט את הכהמה ומצא בה עובר בן שמונה או בן תשעה בין חי בין מת חלבו ונידו מותר והם חכ"מ חיי המרים ע"ג קרקע חלבו אסור וי"א שאם שלמו לו חרשיו ומצאו חי אף שלא המרים ע"ג קרקע חלבו אסור וחיביון עליו כרת ש"ך וב"ש נידו שאסור כי ומוציאין ממנו כרי החמין והקומין האמורים כשאר הכהמות רמ"א וחלב נמל שהמילה הכהמה אסור עיין מ"ו ושי"ך . (ג) כי חושים ידו למעי תבנה ותקש חלב מכן מ"ו חי שבתוכה והוציאו חיביון עליו משום חלב בעל כהמה גמורה מ"ו ושי"ך אבל הניח בתוכה מותר ש"ך אפילו רמ"א . (ד) כי איווח חלב כל שהוא חלב בעל כהמה גמורה מ"ו ושי"ך וה"י כשר חופין אותו . (ה) כי הא"י מותרת וכלבר שינקר ממנה שם שלמה א"ר צמנים רמ"א גם צירף להסיר חופי הא"י . (ו) כי חלב הכסלים וקרומ שעליהן אסור ש"ך עיין מ"ו וכ"י איווח חלב הכסלים . (ז) כי חלב שחתת הממנים אסור רמ"א וסדר ניקור אלו החלבים צירף א"ר מן הבקי וא"א לכאר כספר וא"ן לחוש לה. רק בחלק האחוריים של כהמה אבל בחצי חלק הפנים ליבא מחלבים אלו רק קצת מהקרומ שעל חלב הכסלים הנשאר כראש המנות על הכסלים הנשאר עם כראשונה וצריך להסיר אותו הקרומ ויש נוהגין להסיר גם הכשר הנדבק עם זעז"ו ולגדור החלב שביניהם אבל המנהג כשאשכנו להתיר . (ח) כי חלב שעל הסמס ובית הכסות אסור ועגוש כרת וזהו חלב שעל הקרב . (ט) כי חלב הדבוק לברם שחתת הפריסה אסור רמ"א ובני ריגוס נוהגין היתר במקצתו וא"ן מוחין בידם ש"ך ולכו"ו צירף להסיר הקרומ שחתת המכסה רמ"א וככ"ס שנוהגין אסור ע"ג קרקע דינו כשאר חלב כ"ס מ"ו אבל לא אמרינן בו הנינו ולענין לתסוח עליו הנבק מקרי חלב שטמא רמ"א אבל אין אוסרים כלים של בני ריגוס מ"ו ושי"ך הביאו דגם מבישוליהן א"ר נמנעין רב הכרס אין אוכלים : (י) כי קרומ שעל צד העב של המחול חיביון עליו ושעל שאר המחול והחמין שבתוכו אסורים וא"ן חיביון עליו מ"ו בכלל צד הגם היו ח"ן צד הנגלה והיו נצ הנסתר והביא מעשה כחחול שנצלח כלא ניקור והתירו . (יא) צירף דרשב אחי"ו . (יב) כי הכוליא יש עליה ב' קרומין העליון הייכים עליו התחתון והחמין שבתוכו אסורים וא"ן חיביון עליהם ולוכן שבתוך הכוליא כסנים לא נאסרו ושעל הכוליא מבחוץ אסור ואפי"ם נומל חלובין וא"ן צירף לחמט אחי"ו . רמ"א אבל חמטו והניח קצת בתוך הכוליא ליכ"ע מותר שבתוכה אך אכל מה שעל הכוליא אסור לכו"ו ויתר הכבד שמיצוינן לנקר הקרומ הוא העליון של צד הכבד מ"ו אמרינן כזה חמ"ו שרא" ויש סממירין לנקר הקרומ והשומן שבתחתיו אבל הקרומ של צד הריאה א"צ ניקור כלא והמנהג לנקר ב' הצדדין ובדיעבד א"צ ס' נגדס . (יג) כי חופין שכנועין והוא קצה השדרה אסור והם חמטה ג' מימין ובי משמאל הנ' שבימין כ"א מתמצל לשנים והבי שכשסמאל כ"א מתמצל לשלשה וראשו האי מחובר לשדרה והוא העצלין נדבקין תחת החזה כראש הצלעות ואותו ראשו העצלין מצוי בחצי חלק הפנים ואי שלפי לח חמישי משתלפ' ואי לאו כעי לחמטי אחי"ו רמ"א ואם הם שרוים כמים היו בתמינ' ומשתלפ' ויש מיליין בחמין אלו מכמנס שהם בלועים בכשר ומוב להחמיו . (יד) כי חלב הקיבה שעל הקשת אסור מ"ת ויש מיליין בחמין אלו מכמנס דמ"א וי"א שמדינא אסור ואלו חלק בו . (טו) כי חלב שעל הרקין אסור באורך אמה משמתחילין לצאת מן הקיבה ומשם ואילך שומן הוא ומותר י"א שראש המעי שצריך לגדור החלב שעליו הוא המעי שמוציא הייעי שהוא מ"ת המעיין וירא שמיים יוצא ידי שניהם לגדור אורך אמה מראש ומסוף המעיין הוא וי"א ש"א"ג אמה משמ רק שנהגו למדור כדודע וצריך להסיר הקרומ עם הדבוק בו שעל אורך האמטו האלו אבל לא השומן הדבוק במכריא שחתתו וכן נוהגין רבן שמימירין עם המכריא ג"כ חוט אורך אמות האלו גמור יחלו לצד הקיבה ואם לא נודע מקומו גמור ויגלה סביב עיני כדרינו דהב מכמוס שנחתק בו ונהגו כמדינות אלו להסיר הקרומ שעל כל הרקין כהרדא דכנתא דעגל ולא יאוחו שעל ראש הרקין ג"כ ונהגו כמדינות אלו להסיר הקרומ שעל כל הרקין כהרדא מולחין חלבים עם כשר ובסמין שחובטין רמ"א וא"ן חותבין בו ש"ך וגם אין חותבין בו חלב שאסור מ"ת אלא גמורו סמני שנתגים כגדי על ידיים וכשנוגע בכשר מקנהו בו ש"ך וגם אין חותבין בו חלב שכנועין כשר למפר מ"ת אחד כלא דוחקא דכסין וכלי שמרחין חלבים אין מרחיין בו בשך ונכון ללמד ל"כ"ב שישיששו הכשר כמים . (יז) כי אין מרחיין הכסלים על הבשר בעוד שלא נצטמן חלב שעליהם רמ"א וכן יש לנקר תוך בן ימים הכשר מן החלב הישב הנקור וא"ן מנין העושה רב מלדין אותה שלא יעשה . (יח) כי אין מולחין הכשר קודם שיהיו חופין והקרומין האסורין ובידי הגשה מכשמים כלי ניקור מותר ויש לקיים דברי קלפיה רמ"א וי"א דבעינן ששים ויש לחלק ע"י קלפיה בחמ"ס מ"ו אבל בכשול צירף ס' וגם ח'נ' . (כא) כי המנקר כשר ונמצא אחי"ו חוט או קרומ מלדין אותו שלא יולול כלל מ"ה אסורין וכן נמצא חלב כשעורה מערבין אותו ובכיות חלב מנין אותו מכות מדרות ומעבירין אותו מ"ו הביא מתי"ד ריש חילוק בין שוחט לעצמו או לאחרים רמ"א וחתרו להכשירו חבל לפי ראות עיני המורה א"א עבר בשוגג או כסויד ומנהג כשר שהסמך ינקר הכשר קודם שימכו שרא וכשכרו הקונים : ב"

דקומי מגדים

קכסמק המעי' צחלב כנזיל מיה ח"ס מותר למכור אותה כיון כסיתר נמסר הוא רוקח צחמ"ו ולא צחיה ולא נמאסא חלב חלב טרפה ופטון טהורה כמו יתרה חלב מותר לנוכח דמין עטח"ה סוף המעי' סוף חלב' כליק צמ"ה דחלב סליל מותר ולא כש"ך קק"ד כוי טעב ומכנס ועני יב כרה חלב חלב כוי טהור כ"י צמי' חלבו אסור וא"ן בו מייב כרה צחלב של ריש מעיל אחי"ו המעי' דיש דמי טהור בכרה וא"ן קיי"ל כמיהא להסיר רק הקרים מלווך האמות האלו וכמ"ס נקט השומן

צמנעי קווס כמ"ס אינמו ויכולה אכלו כו"ל"ע צמו גדול אי אמרי' הכל לפי גדלו. חלב שחתת הפריסה צככס ככמעי אין חומרין בו כמ"ס וי"א לדין כ"י כנגדו מיהו סכלים של כ"י ריגוס סויל"ה וס"ס אוכלים אין לנאקור כלא"ס. צירף להסיר לנכנסים טל"ה יתכנס חלב צככסין סל צכרי. וי"א הריצ"ש להסיר להסיר חלב צככסין כמדינות חלב טהור וי"א דבעינן ששים ויש נצטמין ליסוק לכתחיל' וי"א כיון שאלין כוונתיו לבעל ח"ן ולכ"י חלי' חומ"ה להגביל סא אין נצטמין ליסוק לכתחילה חל"ה טעמס כמנשיה :

סי' סה יד טעמים חומץ האסורין משום דם והלב וגיד הנשה

לחודש

(א) ב"י חומץ שביד ושבתהי ושבלחי התחתון שבעד הלשון מכאן ומכאן ובלשון ובצואר וחומץ
 הלב וחומץ העוקץ וחומץ שבשומן הרקין כמו בית עכביש סובכין זב"ז אסורים משום
 מבפנים וכן נוטלין חומץ אחורי אונים מחומרא בעלמא ב"י וקרום שעל המוח שבקדקוד וקרום
 שבל הביצים ומליחה לא מהני בהו אם לא שיחבתם תחילה ואח"כ ימלחם וה"מ בשקדקוד וקרום
 אבל לצלי מותר בלא הדחה ומליחה ו"א דוקא כשפני החומץ הם ע"פ האש אבל אם הם מובדלים
 בבשר אין האש שואב אח"כ יתבם רמ"א ואם לא נטלם ובשלם בלא חתיכה צריך ס נגד כל
 החומץ ובעלי סני בקליפה מ"ז וש"ך ואינו אלא חומרא בעלמא ש"ך וכן במליחה צריך קליפה
 משום חומרא ובגידו הצואר כשחתך הכהמה אבר אבר א"צ ס' אף בבשיל בדיעבד מ"ז ומותר
 לצלות כבד מוכרך בנייר על האש (ב) ב"י הרוצה לצאת ידי חתיכות חומץ אלו יתחוך הבשר
 והעצם לשנים רמ"א ובחומץ צואר יתחוך גם המפרקת (ג) ב"י גף העוף כיד הבהמה וצריך לחתוך
 בעצם האנפים ולמלחם וכן עצם הלחיים בעוף רמ"א ונוהגין שאין נוטלין מן העוף שום חומץ
 רק חומץ הצואר ויש לזהר ליטול או יתבם עם המפרקת לשנים ובדיעבד כשהוסר רק הראשון
 מהעוף סני ונוהגין לחתוך בירכי העופות בפרק ארכובה התחתונה ובדיעבד כשהוסר רק הראשון
 כך ונמצא חומץ אדומין (ד) ב"י ביצי זכר קודם ל' יום מותר לקדרה בלא קליפה אפי' נתבשר
 חומץ אדומים ואחר ל' יום כשיש בהם חומץ אדומים מותרים לצלי אבל לקדרה אסורים בלא
 קליפה ש"ך וה"ה חתיכה ומליחה מהני רמ"א ונהגו לנקר הביצים אף כשהם פחותים מל' יום וכן
 צריך להסיר מהם גיד הגדול ולחתוך בהם הרבה חתיכות ש"ך כשנתבשר עם הקרום והוורידין
 לא נחתכו מותרים בלא ס רמ"א ונהגו ליקח מן הכתף הבשר שקורין דריזל משום מיאוס גם
 בלונביל שקורין לודויין לצלותו ולא לבשלו ואין בו איסור לבשלו אף לכתחילה ונהגו להשליך
 העינוניתא הורדא ואין איסור בדבר ונהגו לחתוך בין הפרסות של בהמה ולהסיר בשר לבן ודק
 משום מאוס ואם לא עשה כן מותר- (ה) ב"י גיד הנשה נוהג בבהמה והי' אף שאין בשר לבן ודק
 עגול ונוהגין בירך ימין ובשמאל ואנו נודג בעוף אח"כ כשהתך עגול וא"צ לבדוק אחריו אם הוא
 עגור רמ"א ואין חילוק בין בהמה לחיה בכל דבר האסור משום גיד או דם וכן בעוף שהי' לו
 כף עגול ולבן ב"ד שמקורין בבהמה מנקרין גם בחי' (ו) גיד הנשה נהגו גם בבני. (ז) ב"י אינו
 נוהגין כסברא אחרונה: (ח) ב"י שני יריון בירך א' פנימי סמוך לעצם והב' היצון סמוך לבשר
 הפנימי אסור מה"ת והוא הפושט בכל הירך והיציץ אסור מדבריהם וצריך לחטט אחר שניהם
 הקונקות בשניהם אסורים ג"כ מדרבנן וצריך לחטט אחריהם ושומנם נהגו איסור. רמ"א וראשי
 הקונקות נכנסין בראשי העצמות ע"ב צריך לשבור העצם כדי להסירם מעיקרן ואין ללמוד סדר
 הניקור רק בראיות עין מהבקי. (ט) ב"י גופו של גיד הוא בעץ אין בו טעם ואינו אוסר תערובתו
 בפליטתו. (י) ב"י גיד הנשה מותר בהנאה. (יא) ב"י שולחין לנכרי ירך וגיד"ה בתוכו בין שלימה
 ובין חתוכה ואם נותנה בפני ישראל ואמר לו שהיא כשרה לא יתננה כשהיא חתוכה אא"כ ניטל
 גידה. (יב) ב"י וכל ירך שיצא מיד ישראל מחותכת בדרך שמנקרין ה"ה בחזקת גיטל גיטל
 (יג) ב"י מי שניקר והלך וא"אם הוא בקי בניקור ואין לו מה הראות מותר רמ"א ודוקא שיוודעים
 שהשלים ניקורו ובלא"ה אסור ואם אפשר להראות לבקי אין לסמוך על המנקר שאין מבידין אותו
 לבקי ומחזק בכשרות. (יד) ב"י הטבחים נאמנים על גיד"ה מ"ז רש"ל נהג שלא אכל בשר המנוקר
 עד שהראה למנקר אחר רמ"א מיהו אין ליקח בשר מכל טבח ששוחט לעצמו
 ומכר לאחרים אא"כ הוא מחזק בכשרות:

סי' סה מ"ס להסיר ללחם כבד על בנייר
 חלל האש הפמ"ג מתפקס נוהג שמא חסוב
 הנייר ככלי שא"צ ולא דמי לקרום של מוח עש"ב צור
 הביא רעוה שנונה דמחלק הפנים לא ס"ך בו טעם
 חלב מ"ס בניאי זכר דוקא אחר ל' יום לריכין קליפה
 לקדרה וזו רוקח גדי אכל בימי שור אף חזן ל' יום
 לריך קליפה וזנו נוכנין אף כנדי וטלה לקוף אף
 חזן ל' יום עור הניח דניתיב נוסחין ככ"ד ט"ס בו
 קף ומשום אף כבוי שהוא כרי' פ"ט אכל יש בו
 קף גם גיטי' של ארס דלוח ב"י כף אסור בניסי' ל
 חף למ"ד בשר ארס מותר עש"ב גיטי' אינו נוהג
 בטמאה ולא בטרפז מנען מטיס דניסי' נחשוה אח"כ
 בטקסר על הכף ואין איסור סל על איסורי וספמ"ג
 נסמקס בניסי' דהוי כרי' חס הוא סל על הכף
 ואין בו כוח אין לוקין עליו וגיט' מה' שעל הכף
 פסילי ערוה חס אי חלי שער אסור מה' ומסיק
 דאין לוקין חס על חלי שער אסור מה' ומסיק
 מה"ס הסי' הביא הרבס רעוה לאסור כשהוא חס
 שנקרין על הנחלוש ע"ס שמסופק כזה עוד חקר סס
 לענין מומר ומסיק דאסור לישראל
 לצווח אח המומר לעשות עבירה עש"ב: